

Yttrande från Nacka kommun gällande SOU 2017:38 "Välfärdsutredningen"

Välfärdsutredningen lägger i sitt slutbetänkande, SOU 2017:38 huvudsakligen två lagförslag; 1) att privata anordnare ska lämna ut de personuppgifter som huvudmannen för verksamheten behöver för kvalitetssäkring, administration, uppföljning och utvärdering och 2) om att kommun och landsting ska anmäla ändringar i vissa välfärdsverksamheter till Inspektionen för vård och omsorg. Nacka kommun tillstyrker dessa förslag.

Värt att notera är att dagens styrsystem, som infördes av förra regeringen, visar på en förvånansvärt dålig förståelse för marknaden och dess mekanismer. Att förtydliga kvalitetskraven skulle kunna leda till förbättrad verksamhet och begränsa marknaden för de värsta avarterna av oseriösa aktörer. Det är varje bolags mål, så även enligt aktiebolagslagen, att leverera mest värde till aktieägaren. Nuvarande modell medför större risker för att verksamheter, i syfte att hålla nere kostnaderna, skär ned på sådan kvalitet som är svår att mäta och följa upp. Exempelvis genom att sänka eller utformar sin verksamhet för att dra till sig brukare som är förknippade med låga kostnader. Det finns också indikationer på att vinstsyftande företag har lägre personaltäthet än andra typer av utförare och att konkurrensen inom skolväsendet haft segregeringseffekter eller bidragit till segregation. Det är också enligt vår uppfattning helt nödvändigt att komplettera kvalitetskraven med ökad insyn.

Nuvarande system har alltför starkt fokus på bolagens rättigheter och alltför lite stöd till medborgarnas rättigheter och friheter: den idag obefintliga möjligheten till insyn och kontroll måste stärkas. Företagens etableringsrätt går i nuvarande system före människors rätt till bra skola och vård. Det är för oss helt oacceptabelt.

Nacka kommun jobbar hårt med att effektivisera sin verksamhet för att varenda skattekrona ska komma medborgarna till dels. Den inställningen torde gälla all verksamhet som finansieras över skattsedeln, oavsett driftform.

Vi delar utredarens bedömning att det finns betydande risker med att ha aktörer som primärt drivs av vinstintresse inom den offentligt finansierade välfärden. Välfärdstjänsterna är inte vilka tjänster som helst. Deras grundläggande betydelse för medborgarnas liv och hälsa innebär att konsekvenserna vid olika slags misslyckanden kan bli stora. Vi önskar därför skicka med ett antal förslag för regeringen att titta närmare på:

Ska alla välfärdsverksamheter ha samma regelverk, eller kan det ge mer effekt med olika regler i olika branscher? Skolans "produkt" levereras under 9 år med ett val på ytterligare 3 år, därefter tar det ytterligare ett antal år innan leveransen av utbildningen verkligen kan mätas. I det fallet är det självklart att frågan ställer sig kring nykterheten hos dem som i säkra ordalag hävdar mätbarheten av kvaliteten under tiden produkten levereras, även om det säkerligen går att mäta en del viktiga indikatorer. Däremot är leverans av vård av exempelvis benbrott eller många andra sjukvårdsinsatser betydligt lättare att mäta och ställa kvalitetskrav på. Därför kan det vara gångbart att ha olika regelverk gällande kvalitetsmätning och vinst för olika verksamheter inom välfärden.

Så länge finansieringen kommer från primärkommuner eller landstingskommuner måste deras avgörande inflytande vid etableringar säkras. Det är som idag helt oacceptabelt att skattepengar från exempelvis Nackabor kan hamna i andra kommuner där bolaget vill köpa skolor. En skattehöjning eller -sänkning som görs i en kommun får då inte samma effekt på välfärdsverksamheterna och därmed sätts delar av det kommunala självstyret ur funktion. Insyn på enhetsnivå behöver garanteras och kanske ställas mot utbetalning.

Konkurrensvillkoren måste vara likvärdiga, samtidigt som den offentliga verksamheten kompenseras för att de utgör garanten, exempelvis för alla elevers undervisning.